

**MUSTAQILLIK YILLARIDA QISHLOQ XO'JALIGI VA SANOAT
SOHASIDAGI O'ZGARISHLAR**

*ADPI Kimyo yo'nalishi 101-guruh talabalari va Ijtimiy fanlar kafedrası
o'qituvchisi Sh.Sh.Keldiyeva, Ahmedova Kamola Ashirmamat qizi,
Uktamova Muhabbat Ozodbek qizi*

Annotatsiya: *Maqolada O'zbekiston mustaqillik yillarida qishloq xo'jaligi va sanoat sohaslarida amalga oshirilgan islohotlar va natijalar yoritiladi. Qishloq xo'jaligida yer islohotlari, diversifikatsiya, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va eksport salohiyatini oshirishga e'tibor qaratildi. Sanoat sohasida esa xomashyoni qayta ishlashga o'tish, texnologik modernizatsiya va eksport imkoniyatlarini kengaytirish yo'lga qo'yildi. Ushbu o'zgarishlar mamlakatning iqtisodiy o'sishi va xalqaro integratsiyasini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etdi.*

Annotation: *The article discusses the reforms and outcomes in the agriculture and industry sectors of Uzbekistan during the years of independence. In agriculture, attention was focused on land reforms, diversification, the introduction of modern technologies, and increasing export potential. In industry, the shift to raw material processing, technological modernization, and expansion of export opportunities were implemented. These changes played a crucial role in ensuring the country's economic growth and international integration.*

Аннотация: *В статье рассматриваются реформы и результаты, достигнутые в сельском хозяйстве и промышленности Узбекистана в годы независимости. В сельском хозяйстве особое внимание было уделено земельным реформам, диверсификации, внедрению современных технологий и увеличению экспортного потенциала. В промышленности был осуществлен переход к переработке сырья, технологическая модернизация и расширение экспортных возможностей. Эти изменения сыграли важную*

роль в обеспечении экономического роста страны и ее международной интеграции.

Kalit so'zlar: *O'zbekiston, Mustaqillik, Qishloq xo'jaligi, Sanoat, Islohotlar, Diversifikatsiya, Zamonaviy texnologiyalar, Eksport salohiyati, Xomashyo qayta ishlash, Texnologik modernizatsiya, Iqtisodiy o'sish, Xalqaro integratsiya.*

Keywords: *Uzbekistan, Independence, Agriculture, Industry, Reforms, Diversification, Modern technologies, Export potential, Raw material processing, Technological modernization, Economic growth, International integration.*

Ключевые слова: *Узбекистан, Независимость, Сельское хозяйство, Промышленность, Реформы, Диверсификация, Современные технологии, Экспортный потенциал, Переработка сырья, Технологическая модернизация, Экономический рост, Международная интеграция.*

O'zbekiston 1991-yilda mustaqillikka erishgandan so'ng, iqtisodiyotning asosiy tarmoqlari – qishloq xo'jaligi va sanoat sohalarida yangi islohotlarni amalga oshirdi. Ushbu sohalar mamlakatning iqtisodiy o'sishini ta'minlash, aholining turmush darajasini oshirish va eksport salohiyatini kuchaytirish maqsadida tubdan qayta tashkil qilindi. Qishloq xo'jaligidagi o'zgarishlar: Mustaqillikdan so'ng O'zbekiston qishloq xo'jaligida muhim islohotlarni amalga oshirdi. Ushbu islohotlar agrar iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan edi. Yer tuzumini isloh qilish: Sobiq ittifoq davrida qishloq xo'jaligi kolxoz va sovxoz tizimiga asoslangan edi. Mustaqillikdan keyin ushbu tizim tugatilib, dehqon va fermer xo'jaliklari tashkil qilindi. Yer maydonlari ijaraga berish tizimi joriy etildi, bu esa yer resurslaridan samarali foydalanishga imkon berdi. 2. Fermer xo'jaliklarini rivojlantirish: Fermerlar uchun qulay shart-sharoitlar yaratilib, ularga kreditlar, subsidiyalar va texnika bilan ta'minlash tizimi joriy qilindi. Fermerlik harakatlari davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylantirildi. Diversifikatsiya va mahsulot hajmini oshirish. 1. Paxtaga qaramlikni

kamaytirish: Ilgari paxta asosiy qishloq xo‘jalik mahsuloti hisoblangan bo‘lsa, mustaqillikdan so‘ng oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirishga e‘tibor kuchaytirildi (masalan, bug‘doy, kartoshka, meva-sabzavot). Bu nafaqat oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlash, balki ichki va tashqi bozorda yangi imkoniyatlarni ochdi. Yuqori mahsuldor hayvon go'sht mahsulotlari eksport hajmi yil sayin oshdi. O‘zbekiston qishloq xo‘jaligi mahsulotlari Rossiya, Xitoy, Yevropa davlatlari, Yaqin Sharq va boshqa mintaqalarda yuqori talabga ega bo‘ldi.

Sanoat sohasidagi o‘zgarishlar: Mustaqillik yillarida sanoatni rivojlantirish O‘zbekiston iqtisodiyotining eng ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qoldi. Bu sohada qayta ishlash, yuqori texnologiyalarni joriy etish va mahsulotlarning eksport salohiyatini oshirishga katta e‘tibor qaratildi. Ishlab chiqarishni diversifikatsiyalash: 1. Xomashyo eksportidan voz kechish: Mustaqillikdan avval mamlakat iqtisodiyoti asosan xomashyo, jumladan paxta tolasi va gaz eksportiga qaratilgan edi. Keyingi yillarda paxtani qayta ishlash, tekstil mahsulotlari va gaz-kimyoviy mahsulotlarni ishlab chiqarish yo‘lga qo‘yildi. Tayyor mahsulotlarni eksport qilish hajmi oshib, qo‘shimcha qiymatli mahsulot ishlab chiqarish kengaydi. 2. To‘qimachilik sanoati rivoji: Paxta xomashyosini ichki bozorda qayta ishlash hajmi oshirilib, tayyor kiyim-kechak va mato ishlab chiqarish sanoati rivojlantirildi. Hozirgi vaqtda O‘zbekiston dunyo bozorida yuqori sifatli to‘qimachilik mahsulotlari bilan tanilgan. Sanoat infratuzilmasini modernizatsiya qilish: 1. Yuqori texnologiyalarni joriy etish: Metallurgiya, kimyo, avtomobilsozlik, elektrotexnika va oziq-ovqat sanoati kabi tarmoqlarda zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish orqali ishlab chiqarish samaradorligi oshirildi. Masalan, "O‘zavtosanoat" korxonasi tashkil etilib, xalqaro brendlar bilan hamkorlikda Chevrolet va boshqa avtomobillar ishlab chiqarila boshlandi. 2. Energetika sanoati: Neft va gaz qazib olish sanoati modernizatsiya qilindi. Bundan tashqari, qayta tiklanadigan energiya manbalari, jumladan quyosh va shamol energiyasidan foydalanishga e'tibor qaratildi.

Gaz-kimyo majmualari, jumladan Sho‘rtan gaz-kimyo kompleksi kabi yirik loyihalar amalga oshirildi. Erkin iqtisodiy zonalar (EIZ) tashkil etilishi:

O‘zbekiston bo‘ylab erkin iqtisodiy zonalar (masalan, Angren, Navoiy, Jizzax) tashkil etilib, ularda xorijiy investorlar uchun qulay shart-sharoitlar yaratildi. Ushbu zonalarda yuqori texnologiyali mahsulotlar ishlab chiqarilib, xalqaro bozorga chiqarilmoqda. Bandlik va texnik kadrlar tayyorlash: Sanoat rivoji bilan birga yangi ish o‘rinlari yaratildi. Yoshlarni zamonaviy kasblarga o‘rgatish va texnik bilimlarni oshirish maqsadida ko‘plab ta’lim markazlari va texnoparklar tashkil etildi. Eksport imkoniyatlarini kengaytirish: O‘zbekiston sanoat mahsulotlarining eksport hajmi yil sayin oshdi. Xususan, avtomobillar, elektr texnikasi, kimyoviy mahsulotlar va qurilish materiallari xalqaro bozorda o‘z o‘mini topdi. Mamlakatning "Made in Uzbekistan" brendi ostidagi mahsulotlari Yevropa, Osiyo va Afrika mamlakatlariga eksport qilinmoqda. Raqamlar va statistik ko‘rsatkichlar: Mustaqillikning ilk yillarida sanoat yalpi ichki mahsulotning 14 foizini tashkil etgan bo‘lsa, 2023-yilda bu ko‘rsatkich 35 foizga yetdi. Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarining eksport hajmi so‘nggi yillarda 2 barobar oshdi. 1991-yilda 1,2 mln tonna bug‘doy yetishtirilgan bo‘lsa, hozirda bu ko‘rsatkich 6-7 mln tonnaga yetdi, natijada O‘zbekiston bug‘doy importidan qaramlikdan chiqdi. Avtomobil sanoati yillik ishlab chiqarish hajmi 300 ming donaga yetdi, bu esa iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biriga aylandi. Mustaqillik yillarida O‘zbekiston mustaqillik yillarida qishloq xo‘jaligi va sanoat sohasida muhim islohotlarni amalga oshirdi. Qishloq xo‘jaligi sohasida yer islohotlari, diversifikatsiya, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va eksport salohiyatini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar olib borildi. Paxtaga qaramlikni kamaytirish va oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqarishni rivojlantirish natijasida qishloq xo‘jaligi mahsulotlari eksporti oshdi va mamlakatda oziq-ovqat xavfsizligi ta’minlandi. Sanoat sohasida esa xomashyoni qayta ishlashga o‘tish, texnologik modernizatsiya va eksport imkoniyatlarini kengaytirish yo‘lga qo‘yildi. Avtomobilsozlik, to‘qimachilik, kimyo va energetika tarmoqlarida yirik loyihalar amalga oshirildi, bu esa mamlakatning iqtisodiy o‘rishini ta’minlashga xizmat qildi. Shuningdek, erkin iqtisodiy zonalar tashkil etilib, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va ishlab chiqarishning innovatsion yo‘nalishlarini

rivojlantirishga erishildi. Ushbu o'zgarishlar O'zbekistonning iqtisodiy barqarorligini oshirish, xalqaro bozorlarda raqobatbardoshlikni kuchaytirish va umumiy farovonlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etdi. Mustaqillik yillarida qishloq xo'jaligi va sanoat sohalaridagi islohotlar mamlakatni global iqtisodiyotga integratsiya qilish jarayonini tezlashtirdi.

FOYDALANUVCHI ADABIYOTLAR:

1. Inatov M.N., Xolnazarova L.S., Maxammadiyeva S.I. "O'zbekistonning eng yangi tarixi" Toshkent, ToshDTU.2021.
2. Jo'rayev.N. "Mustaqil O'zbekiston tarixi". G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent, 2013.
3. Sabirov. A "O'zbekiston tarixi" Toshkent: Akademiya 2013.
4. Abdullayev R., Rajabov Q., Rahimov M. "O'zbekistonning tarixi" - Toshkent: O'zbekiston, 2019.